

سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی
مدیریت ترویج و مشارکت مردمی

عنوان : نشریه ترویجی مشخصات ارقام گندم ، جو و تریتیگاله در خراسان (مصور)

نگارش : محمد تابعی - بهمن کوهستانی

ناشر : نشر و تصویر مدیریت ترویج و مشارکت مردمی سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی

مجری طرح : شرکت خدمات ترویج کشاورزی ((ندای مروج))

مدیر اجرایی : امیر عرفانیان عبادی

مدیر هنری : موسی همته رودسری

گرافیک و صفحه آرایی : سید علی ریحانی شرق

فهرست

۲	پیشگفتار.....
۳	مقدمه.....
۴	گندم نان توس.....
۶	گندم نان شهریار.....
۸	گندم نان گاسکوژن.....
۱۰	گندم نان سایسون (سایونز).....
۱۲	گندم نان سیلان.....
۱۴	گندم نان الوند.....
۱۶	گندم نان مرودشت.....
۱۸	گندم نان شیراز.....
۲۰	گندم نان پیشتاز.....
۲۲	گندم نان چمران.....
۲۴	گندم نان کراس اروند.....
۲۶	گندم نان قدس.....
۲۸	گندم نان روشن.....
۳۰	گندم نان بک کراس روشن.....
۳۲	گندم نان قلات.....
۳۴	گندم نان مهدوی.....
۳۶	گندم نان شماره ۴ شوری.....
۳۸	گندم دوروم آریا (استورک).....
۴۰	جو - ۲ - ۷۴ - CB.....
۴۲	جو ماگویی.....
۴۴	جو کارون - کویر.....
۴۶	جو والفجر.....
۴۸	جو ریحان.....
۵۰	تریتیگاله ژوانیو ۹۲.....
۵۲	منابع.....

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم ، جو و تریتیگاله در خراسان

کد: ۱۰۰۹-۸۶

بر اساس مصوبه شورای فناوری / حوزه ترویج و نظام بهره برداری / سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی

پیشگفتار

مجموعه ای که در پیش رو دارید با نگاهی اجمالی، ویژگی های شاخص هر رقم را مورد بررسی قرار داده است، تلاش بر آن بوده است که با تهیه تصاویر مناسب و گویا، زمینه شناسایی بهتر ارقام فراهم شود تا بتوان از آن بعنوان یک مرجع سهل الوصول بهره جست.

امید است که این مجموعه برای مروجین، ناظرین گندم، دانشجویان، کشاورزان و سایر علاقه مندان مفید واقع شود.

برخود لازم می‌دانیم از جناب آقای دکتر توکلی ریاست محترم مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، آقای دکتر بلندی معاونت پژوهشی و آقای دکتر خاوری رییس بخش تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر که در فراهم نمودن امکان تهیه این اثر و آقای دکتر ناظری مسوول پروژه تحقیقات غلات و کلیه همکاران پروژه غلات آقایان دکتر هاشمی، دکتر زارع فیض آبادی، دکتر قدسی، مهندس کمیلی، مهندس عطا حسینی، مهندس شریفی الحسینی، مهندس طیبی و آقای عمارلو که با راهنماییهای ارزنده خود ما را در تهیه این مجموعه یاری نموده اند سپاسگزاری نماییم.

در ایران اصلاح غلات از سال ۱۳۰۹ به همت احمد حسین عدل رییس وقت دانشکده کشاورزی کرج شروع شد. (بهنیا ۱۳۷۳). فعالیت های اولیه شامل جمع آوری توده های بومی گندم و جو بود، سپس از روشهای اصلاحی و انتخاب (سلکسیون) در ایستگاه ورامین در سال ۱۳۱۲ استفاده شد. در سال ۱۳۲۱ اولین واریته گندم اصلاح شده تحت عنوان گندم شاه پسند معرفی گردید (سعیدی و همکاران ۱۳۸۰). دومین واریته اصلاح شده تحت عنوان گندم عطایی بوسیله استاد فقیه مهندس منصور عطایی تهیه و در دسترس کشاورزان قرار گرفت. برنامه دورگ گیری برای اولین مرتبه در ایران بوسیله محقق فقیه مهندس اسماعیل قره باغی رییس وقت بنگاه اصلاح نباتات کرج بین گندمهای شاه پسند و عطایی شروع و دنبال شد (بهنیا ۱۳۷۳). بالاخره در سال ۱۳۳۹ مؤسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر توسط وزارت کشاورزی تأسیس و کلیه وظایف مربوط به امور تحقیقاتی، تکثیر و کنترل و گواهی انواع بذر و نهال های مورد نیاز کشور در این مؤسسه متمرکز گردید که در حال حاضر مرکز مؤسسه در کرج مستقر بوده و فعالیت های آن در بیش از ۸۰ ایستگاه واقع در نقاط مختلف کشور جریان دارد (سمیعی ۱۳۵۹). از بین ارقام گندم اصلاح شده ایرانی حدود ۲۸ درصد حاصل انتخاب از بین توده های بومی، حدود ۳۷ درصد حاصل هیبریداسیون (تلاقی) بین ارقام داخلی و حدود ۳۵ درصد حاصل استفاده از روش معرفی (وارد کردن ارقام خارجی) می باشد (سعیدی و همکاران ۱۳۸۰).

گندم نان توس

سال معرفی	۱۳۸۱
مبدأ	اوریگون آمریکا
شجره	"Spn/Mcd//Cama/3/Nzr"
تیپ رشد	بینابین
رنگ دانه	روشن
تاریخ رسیدن	نسبتاً دیررس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به سرما و خشکی
میانگین ارتفاع بوته	۱۱۰ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۷
میانگین وزن هزاردانه	۴۰ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۳۱ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

گندم نان شهریار

سال معرفی	۱۳۸۱
مبدأ	کرج - بخش تحقیقات غلات
شجره	Kvz/ti71/3/Maya"s"/Bb/lnia/4/Karaj2/5/Anza/3/Pi/Nari/Hys
تیپ رشد	زمستانه
رنگ دانه	زرد
تاریخ رسیدن	نسبتاً دیررس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	-
میانگین ارتفاع بوته	۱۰۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۲
میانگین وزن هزاردانه	۳۸ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۷۲ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم ، جو و تریتیگاله در خراسان

گندم نان گاسکوژن

سال معرفی	۱۳۷۵
مبدأ	فرانسه
شجره	Cascogne
تیپ رشد	زمستانه
رنگ دانه	تیره
تاریخ رسیدن	دیپرس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به سرما
میانگین ارتفاع بوته	۹۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۹/۷
میانگین وزن هزاردانه	۴۸ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۹۷ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

گندم نان قدس

سال معرفی	۱۳۶۸
مبدأ	کرج - بخش تحقیقات غلات
شجره	Rsh/5/Wt/4/Nor10/K54*2//Fn/3/Ptr/6/Omid//Kal/Bb
تیپ رشد	بینابین
رنگ دانه	زرد کهربایی
تاریخ رسیدن	متوسط رس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	نیمه مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	-
میانگین ارتفاع بوته	۹۷/۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۰/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۲ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۰۰ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

۲۷

گندم نان روشن

سال معرفی	۱۳۳۷
مبدأ	اصفهان
شجره	انتخابی از توده های بومی اصفهان
تیپ رشد	بینابین
رنگ دانه	روشن
تاریخ رسیدن	نیمه زودرس
مقاومت به خوابیدگی	نسبتاً مقاوم
مقاومت به ریزش	مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به خشکی و شوری
میانگین ارتفاع بوته	۱۱۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۱/۱
میانگین وزن هزاردانه	۴۶ گرم
میانگین عملکرد دانه	۴ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق کمی گرم و مناطق معتدله

گندم نان بک کراس روشن

سال معرفی	در دست اقدام
مبدأ	کرج
شجره	Rsh2-10120
تیپ رشد	بهاره
رنگ دانه	روشن
تاریخ رسیدن	نسبتاً زودرس
مقاومت به خوابیدگی	نسبتاً مقاوم
مقاومت به ریزش	نسبتاً مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به شرایط نامساعد و ضعیف زراعی
میانگین ارتفاع بوته	۹۵-۱۱۰ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۷
میانگین وزن هزاردانه	۴۲-۴۵ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل

گندم نان فلات

سال معرفی	۱۳۶۹
مبدأ	مکزیک - مرکز بین المللی سیمیت
شجره	Kvz/Buho"s"//Kal/Bb=Ser82
تیپ رشد	بهاره
رنگ دانه	زرد کهربایی
تاریخ رسیدن	زودرس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	نیمه مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	-
میانگین ارتفاع بوته	۸۸ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲
میانگین وزن هزاردانه	۳۸ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۲۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق گرمسیر و نیمه گرمسیر

نشریه ترویجی

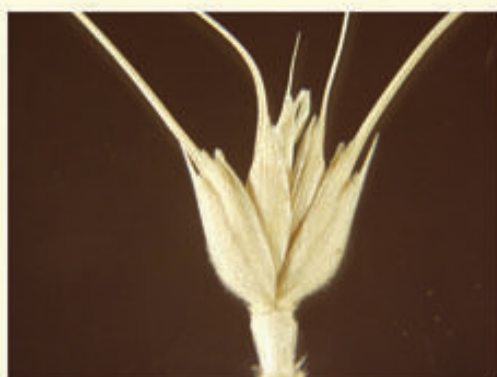

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

۳۳

گندم نان مهدوی

سال معرفی	۱۳۷۴
مبدأ	ایکاردا - کرج
شجره	Ti/Pch/5/Mt48/3/Wt*//Nar59/Tota63/4/Mus
تیپ رشد	بینابین
رنگ دانه	زرد کهربایی
تاریخ رسیدن	زودرس
مقاومت به خوابیدگی	نیمه مقاوم
مقاومت به ریزش	مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به شوری آب و خاک
میانگین ارتفاع بوته	۱۱۲/۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۰/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۹ گرم
میانگین عملکرد دانه	۷/۰۰ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناسب کاشت در اراضی لب شور اقلیم های معتدل

نشریه ترویجی

۳۵

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

گندم نان شماره ۴ شوری

سال معرفی	در دست اقدام
مبدأ	کرج
شجره	DH4-209-1557F3Vee"s"/Nac//1-66-22
تیپ رشد	بهاره
رنگ دانه	روشن
تاریخ رسیدن	نسبتاً زودرس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به شوری
میانگین ارتفاع بوته	۸۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۱/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۵ گرم
میانگین عملکرد دانه	۴/۶ تن در شرایط شور - ۷/۳ تن در شرایط عادی
مناطق مورد کشت	مناطق شور و غیر شور معتدل

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

۳۷

گندم دوروم آریا (استورک)

سال معرفی	۱۳۸۲
مبدأ	مرکز بین المللی ایکاردا
شجره	Stork
تیپ رشد	بهاره
رنگ دانه	زرد کهربایی
تاریخ رسیدن	زودرس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به گرما و خشکی
میانگین ارتفاع بوته	۹۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۸
میانگین وزن هزاردانه	۴۵ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۷۸ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل

جو ۲-۲۴-CB

سال معرفی	در دست اقدام
مبدأ	مرکز بین المللی ایکاردا
شجره	CWB111-5-905
تیپ رشد	زمستانه
تاریخ رسیدن	نسبتاً دیررس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	نسبتاً مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به گرما و خشکی
میانگین ارتفاع بوته	۷۸ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	-
میانگین وزن هزاردانه	۴۰ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۲۱۲ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد و معتدل سرد

نشریه ترویجی

۴۱

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

جو ما کویی

سال معرفی	۱۳۷۰
مبدأ	F. A. O
شجره	Star
تیپ رشد	زمستانه
تاریخ رسیدن	دیررس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	نیمه حساس
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به سرما
میانگین ارتفاع بوته	۱۰۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۱/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۱ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد

نشریه ترویجی

۴۳

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

جو کارون × کویر

سال معرفی	۱۳۷۸
مبدأ	ایران
شجره	Karoon/Kavir
تیپ رشد	بینابین
تاریخ رسیدن	نیمه زودرس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به تنش های محیطی	نیمه حساس به سرما و نیمه متحمل به خشکی و شوری
میانگین ارتفاع بوته	۱۰۵ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۳ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۷۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل

نشریه ترویجی

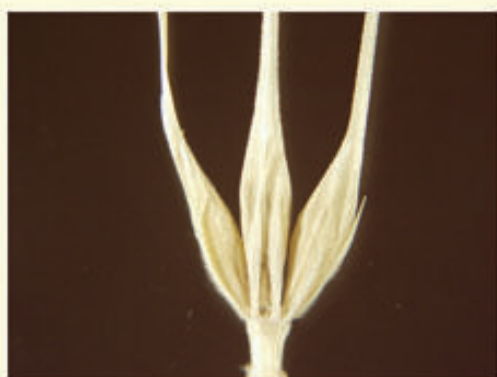

۴۵

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

جو والفجر

سال معرفی	۱۳۶۴
مبدأ	مصر
شجره	CI-108985
تیپ رشد	بینابین
تاریخ رسیدن	نیمه زودرس
مقاومت به خوابیدگی	نیمه حساس
مقاومت به ریزش	نیمه حساس
واکنش به تنش های محیطی	نیمه مقاوم به سرما
میانگین ارتفاع بوته	۱۱۰ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۲/۵
میانگین وزن هزاردانه	۴۲ گرم
میانگین عملکرد دانه	۶/۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق سرد و معتدل سرد

نشریه ترویجی

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

جو ریحان

سال معرفی	۱۳۷۳
مبدأ	ایکاردا
شجره	CI-108985
تیپ رشد	بهاره
تاریخ رسیدن	زودرس
مقاومت به خوابیدگی	نیمه مقاوم
مقاومت به ریزش	نیمه مقاوم
واکنش به تنش های محیطی	نیمه حساس به سرما
میانگین ارتفاع بوته	۹۷ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۳
میانگین وزن هزاردانه	۴۳ گرم
میانگین عملکرد دانه	۷/۵ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل و معتدل گرم

نشریه ترویجی

۴۹

مشخصات ارقام گندم، جو و تریتیگاله در خراسان

تريتیکاله ژوانيلو ۹۲

سال معرفی	۱۳۶۸
مبدأ	سیمیت
شجره	zUANILLO92
تیپ رشد	بهاره
تاریخ رسیدن	متوسط رس
مقاومت به خوابیدگی	مقاوم
مقاومت به ریزش	متحمل
واکنش به تنش های محیطی	متحمل به شوری و خشکی
میانگین ارتفاع بوته	۱۲۰ سانتیمتر
میانگین درصد پروتیین	۱۱/۶
میانگین وزن هزاردانه	۴۵ گرم
میانگین عملکرد دانه	۷ تن در هکتار
مناطق مورد کشت	مناطق معتدل و معتدل سرد

- بهنیا ، محمد رضا . ۱۳۷۳ . غلات سردسیری . انتشارات دانشگاه تهران .
- زارع فیض آبادی ، احمد و هاشمی ، حسین . ۱۳۷۹ . تربیتکاله ، اصلاح خصوصیات کمی و کیفی و استفاده دو منظوره آن . انتشارات فنی مدیریت آموزش و ترویج کشاورزی خراسان .
- سعیدی ، عباس . اکبری ، عظیم . مهرور ، محمدرضا.بختیار، فرشاد و ناطق ، زهرا . ۱۳۸۱ . مشخصات ارقام گندم نان ، گندم دوروم ، جو ، تربیتکاله و چاودار معرفی شده توسط بخش تحقیقات غلات .
- سعیدی ، عباس . اکبری ، عظیم . مهرور ، محمدرضا.بختیار، فرشاد و ناطق ، زهرا . ۱۳۸۴ . مشخصات ارقام گندم نان ، گندم دوروم ، جو ، تربیتکاله و چاودار معرفی شده توسط بخش تحقیقات غلات .
- سمیعی ، محمد . ۱۳۵۹ . اصلاح نباتات و تاریخچه توسعه آن در ایران . نشریه تحقیقات نهال و بذر . مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر .
- شریفی الحسینی ، محمد . ۱۳۸۳ . گزارش نهایی مقایسه لاین های متحمل به شوری گندم نان (لاین های شماره ۴ و ۹ شوری) در اراضی شور زارعین خراسان .
- موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر . بخش تحقیقات غلات . گزارش سالیانه آزمایشات به نژادی گندم (معمولی و دروم) .
- موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر . بخش تحقیقات غلات . گزارش سالیانه آزمایشات به نژادی جو .
- Saidi,A.Akbari A.Mozaffari,J.Heidari,Seraj-Azari,A.M.**
- Pirayshfar,B.Yazdansepas,A.Torabi,M.Alizadeh,A.**
- Vahabzadeh,M.Asadi,H.and Jalal-Kamali,M.R.2001.**
- Iranian wheat pool.(The world wheat book , A history of wheat W . J.Breeding) . Bonjean,A.P.and Angus , W.J. (Editor).Lavoisier publishing.